Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE2104

[Total No. of Pages : 2

[6562]-216

First Year LL.M.

ML-101: RESEARCH METHODOLOGY

(2025 CBCS Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidate:

1) ***Question No. 6 is compulsory is carries 14 marks.***
2) ***Answer any three questions out of the remaining each question carries 12 marks.***

[3×12=36]

Q1) Define Research and explain the characteristics of Research. Explain why legal research is necessary with illustrations.

Q2) Traditional analytical legal research has limitations. Discuss how empirical research can overcome these limitations and discuss the differences between doctrinal legal research and empirical legal research.

Q3) Discuss concept and utility of Sampling Techniques in Legal Research. Explain types of non-probability sampling with suitable examples.

Q4) Write a detail note on the Legislative Review & Case Comment with appropriate examples.

Q5) Discuss questionnaire as a tool of data collection. Explain method of preparing questionnaire along with its merits and limitations.

Q6) Write Notes (Attempt Any Two): **[14]**

a) Inductive and deductive Methods
b) Exploratory Research
c) Any two Citation Methods used in humanity science
d) Hypothesis of positive association & Hypothesis of Negative Association.

☯☯☯☯

P.T.O.

CLWA016151 117.204.162.115 12/12/2025 09:47:38
CLWA016151 117.204.162.115 12/12/2025 09:47:38
CLWA016151 117.204.162.115 12/12/2025 09:47:38

Total No. of Questions : 6]

PE2104

[6562]-216

First Year LL.M.

ML-101: RESEARCH METHODOLOGY

(2025 CBCS Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 ते प्रश्न क्र. 5 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न लिहा. (प्रत्येकी 12 गुण)

2) प्रश्न क्र. 6 अनिवार्य आहे. (14 गुण)

[3×12=36]

प्र.1) संशोधनाची व्याख्या करा आणि संशोधनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. कायदेशीर संशोधन का आवश्यक आहे हे उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

प्र.2) शुद्ध कायदेशीर संशोधन समस्याप्रधान आहे. अनुभवजन्य/प्रायोगिक कायदेशीर संशोधन हे, पारंपारिक कायदेशीर संशोधन आणि अनुभवजन्य/प्रायोगिक संशोधन यांच्यातील दरी कशी भरून काढेल यावर चर्चा करा.

प्र.3) कायदेशीर संशोधनातील सॅम्पलिंग तंत्रांची संकल्पना आणि उपयुक्तता यावर चर्चा करा. योग्य उदाहरणांसह असंभाव्यता नमुना निवड प्रक्रियाचे (नॉन प्रोबॅबिलिटी सॅम्पलिंग) प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.4) योग्य उदाहरणांसह कायदा पुनरावलोकन आणि प्रकरणावरील टिप्पणीवर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.5) प्रश्नावली ही माहिती (डेटा) संकलनाचे साधन आहे का यावर चर्चा करा. प्रश्नावली तयार करण्याची पद्धत, त्याचे फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

प्र.6) कोणत्याही दोन वर नोट्स लिहा : [14]

अ) संशोधनातील आगमनात्मक आणि निगमनात्मक पद्धती

ब) अन्वेषणात्मक संशोधन/शोधात्मक संशोधन

क) मानवता विज्ञानात वापरल्या जाणाऱ्या कोणत्याही दोन संदर्भ पद्धत

ड) सकारात्मक सहवासाची गृहीतके आणि नकारात्मक सहवासाची गृहीतके

☯☯☯☯

CLWA016151 117.204.162.115 12/12/2025 09:47:38

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE3218

[Total No. of Pages : 2

[6562]-217
F.Y.LL.M.
ML 102 : CONSTITUTIONAL LAW
(CBCS 2025 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***Out of first five questions, any three questions are to be attempted. each carrying 12 marks.***
2) ***Question No. 6 is Compulsory. Students must answer any two out of four sub-questions, each carrying 7 marks.***
3) ***Figures to the right indicate full Marks.***

CLWA016151 59.97.153.27 05/12/2025 09:31:58

Q1) Explain in brief the idea of 'Federalism' as contemplated under the constitution of India with reference to Legislative Relations between Centre and States. **[12]**

Q2) Discuss critically the notion of Equality as enshrined under Article 14 of the Constitution of India with the help of appropriate judicial pronouncements. **[12]**

Q3) Write a critical note on Freedom of Speech and Expression as interpreted by the Indian Judiciary and reasonableness of restrictions on the same. **[12]**

Q4) Write the Constitutional provision for appointment, election and powers of the President of India. Analyse the position of President under the Constitution of India in the light of 42nd and 44th Amendment to the Constitution. **[12]**

Q5) Elaborately write a note on composition, powers, functions and jurisdiction of the Supreme Court of India. **[12]**

Q6) Attempt any two Sub-questions. **[14]**

a) Directive Principles of State Policies.

b) Right of Arrested Person under Article 20

c) Rights against Exploitation

d) Constitutional Remedies

CLWA016151 59.97.153.27 05/12/2025 09:31:58

❋ ❋ ❋

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PE3218

[6562]-217

F.Y.LL.M.

ML 102 : CONSTITUTIONAL LAW

(CBCS 2025 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* पहिल्या पाच प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत. प्रत्येक प्रश्नाचे 12 गुण असतील.

2) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. विद्यार्थ्यांनी चार उप-प्रश्नांपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत, प्रत्येक प्रश्नाचे 7 गुण असतील.

3) उजव्या बाजूला असलेले आकडे गुण दर्शवितात.

प्र.1) केंद्र आणि राज्यांमधील कायदेविषयक संबंधांच्या संदर्भात भारतीय संविधानात विचारात घेतलेल्या 'संघराज्यवाद' या संकल्पनेचे थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या. **[12]**

प्र.2) योग्य न्यायालयीन निर्णयांच्या मदतीने भारतीय संविधानाच्या कलम 14 अंतर्गत अंतर्भूत असलेल्या समानतेच्या संकल्पनेची टीकात्मक चर्चा करा. **[12]**

प्र.3) भारतीय न्यायव्यवस्थेने अर्थ लावलेल्या भाषण आणि अभिव्यक्ती स्वातंत्र्यावर आणि त्यावरील निर्बंधांच्या वाजवीपणावर टीकात्मक टीप लिहा. **[12]**

प्र.4) भारताच्या राष्ट्रपतींच्या नियुक्ती, निवडणूक आणि अधिकारांसाठी संविधानातील तरतुदी लिहा. 42 व्या आणि 44 व्या घटनादुरूस्तीच्या प्रकाशात भारतीय संविधानातील राष्ट्रपतींच्या पदाचे विश्लेषण करा. **[12]**

प्र.5) भारतीय सर्वोच्च न्यायालयाची रचना, अधिकार, कार्ये आणि अधिकारक्षेत्र यावर सविस्तर टीप लिहा. **[12]**

प्र.6) कोणतेही दोन उप-प्रश्न सोडवा. **[14]**

अ) राज्य धोरणांचे निर्देशक तत्वे (Directive Principles of State Policies)

ब) कलम 20 अंतर्गत अटक केलेल्या व्यक्तींचे हक्क

क) शोषणाविरूद्धचे हक्क (Rights against Exploitation)

ड) घटनात्मक उपाय (Constitutional Remedies)

❋ ❋ ❋

CLWA016151 59.97.153.27 05/12/2025 09:31:58

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE2106

[Total No. of Pages : 2

[6562]-220

First Year LL.M.

ML 107 : CONSTITUTIONALISM AND CONSTITUTIONAL INTERPRETATION

(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***Question No.6 is compulsory; it will carry 14 marks.***
2) ***Attempt any three questions out of the remaining questions; each will carry 12 marks.***

CLWA016151 117.212.248.162 08/12/2025 09:31:06

Q1) Explain the concept of Constitutionalism. Compare and contrast the Constitution and Constitutionalism.

Q2) Critically analyse the Constitution as the 'Grundnorm' in the Indian context.

Q3) Evaluate the role of dissenting judgments in the interpretation of the Indian Constitution.

Q4) Examine the theories of constitutional interpretation in India with special reference to textualism, originalism and Living Tree Approach.

Q5) Discuss the scope and limitations of the doctrine of Repugnancy in the context of interpretations of Centre-state legislative relations in India.

Q6) Write notes on (Any two):

a) Constitutional interpretation vis-a-vis statutory interpretation
b) Transformative Constitutionalism
c) Doctrine of Eclipse
d) Basic Structure Doctrine and Constitutionalism

CLWA016151 117.212.248.162 08/12/2025 09:31:06

CLWA016151 117.212.248.162 08/12/2025 09:31:06

ⓘⓘⓘⓘ

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PE2106

[6562]-220

First Year LL.M.

ML 107 : CONSTITUTIONALISM AND CONSTITUTIONAL INTERPRETATION

(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 2 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– *1)* प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे, त्यास 14 गुण आहेत.

2) उर्वरित पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या, प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) घटनावादाची संकल्पना स्पष्ट करा. राज्यघटना आणि घटनावाद यांची तुलना करा आणि विरोधाभास करा.

प्र.2) भारतीय संदर्भात संविधानाचे 'ग्रंडनॉर्म' म्हणून समीक्षात्मक विश्लेषण करा.

प्र.3) भारतीय राज्यघटनेच्या स्पष्टीकरणात असहमत निर्णयांच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

प्र.4) भारतातील घटनात्मक स्पष्टीकरणाच्या सिद्धांतांचे परीक्षण करा, ज्यात textualism, originalism आणि Living Tree Approach यांचा विशेष संदर्भ आहे.

प्र.5) भारतातील केंद्र–राज्य कायदेविषयक संबंधांच्या व्याख्यांच्या संदर्भात प्रतिकूलतेच्या सिद्धांताची व्याप्ती आणि मर्यादांची चर्चा करा.

प्र.6) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा.

अ) संविधानिक व्याख्या विरूद्ध वैधानिक व्याख्या

ब) परिवर्तनशील संविधानवाद

क) ग्रहणाचा सिद्धांत

ड) मूलभूत संरचना सिद्धांत आणि घटनावाद

ⓘⓘⓘⓘ

CLWA016151 117.212.248.162 08/12/2025 09:31:06

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE-3908

[Total No. of Pages : 2

[6562]-225

F.Y. L.L.M.

ML - 108 : ADMINISTRATIVE LAW

(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***Answer any three questions out of the first five questions. Each question carries 12 marks.***
2) ***Question No. 6 is compulsory, Answer any two short notes from Question No. 6 Each short note carries 7 marks.***
3) ***Figures to the right indicate full marks.***

CLWA016151 117.223.87.65 10/12/2025 09:41:48

Q1) Discuss in detail the nature, scope and necessity of Adminstrative Law in today's modern circumstances. **[12]**

Q2) Define the scope of judicial review and also explain in detail the limitations on it along with appropriate illustrations. **[12]**

Q3) Critically examine the Doctrine of legitimate expectation and Doctrine of Proportionality with appropriate examples. **[12]**

Q4) What do you mean by Delegated Legislation? Critically evaluate the limitations and controls on delegated legislation. **[12]**

Q5) Explain the Significance of the Lokpal and Lokayuktas Act, 2013 and comment on the challenges in effective implementation of the said Act. **[12]**

Q6) Write short note one (Any Two) : **[14]**

a) Tortious liability of government.

b) Powers and procedure of administrative tribunals.

c) Administrative Discretion in the new age of access to Information.

d) Relationship between Constitutional Law and Administrative Law.

♦ ♦ ♦

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PE-3908

[6562]-225
F.Y. L.L.M.
ML - 108 : ADMINISTRATIVE LAW
(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :
1) *पहिल्या पाच प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 12 गुण आहेत.*
2) *प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. प्रश्न क्रमांक 6 मधील कोणत्याही दोन संक्षिप्त टीपा लिहा. प्रत्येक संक्षिप्त टीप ला 7 गुण आहेत.*
3) *उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.*

प्रश्न 1) आजच्या आधुनिक परिस्थितीत प्रशासकीय कायद्याचे स्वरूप, व्याप्ती आणि आवश्यकता यावर सविस्तर चर्चा करा. **[12]**

प्रश्न 2) न्यायालयीन पुनरावलोकनाची व्याप्ती परिभाषित करा आणि योग्य उदाहरणांसह त्यावरील मर्यादा देखील तपशीलवार स्पष्ट करा. **[12]**

प्रश्न 3) योग्य उदाहरणांसह वैध अपेक्षा सिद्धांत आणि प्रमाण सिद्धांताचे गंभीरपणे परीक्षण करा. **[12]**

प्रश्न 4) प्रत्यायोजित कायदे म्हणजे काय? प्रत्यायोजित कायद्यावरील मर्यादा आणि नियंत्रणांचे गंभीरपणे मूल्यांकन करा. **[12]**

प्रश्न 5) लोकपाल आणि लोकायुक्त कायदा, 2013 चे महत्त्व स्पष्ट करा आणि सदर कायद्याच्या प्रभावी अंमलबजावणीतील आव्हानांवर टिप्पणी द्या. **[12]**

प्रश्न 6) संक्षिप्त टीप लिहा (कोणत्याही दोन वर) **[14]**

अ) सरकारची कठोर जवाबदारी

ब) प्रशासकीय न्यायाधिकरणांचे अधिकार आणि कार्यपद्धती

क) माहितीच्या प्रवेशाच्या नवीन युगात प्रशासकीय विवेक

ड) संवैधानिक कायदा आणि प्रशासकीय कायद्यातील संबंध

◆ ◆ ◆

CLWA016151 117.223.87.65 10/12/2025 09:41:48

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE2094

[Total No. of Pages : 2

[6562]-206
LL.M. - I
202 : COMPARATIVE CONSTITUTIONAL LAW
(2014 Pattern) (Semester - II) (Credit System)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates :

1) *Question No. 6 is compulsory, it will carry 14 marks.*
2) *Attempt any three Questions out of the remaining questions, each will carry 12 marks.*

CLWA016151 117.212.250.57 22/11/2025 09:19:15

Q1) 'Comparative Constitution is an essential tool for understanding the governance systems of other countries'. Write a detailed note on the significance and importance of the study of Comparative Constitution.

Q2) Discuss the concept of Anti-defection laws under various Constitutions. Explain the need for Anti-defection laws in a country like India with appropriate case laws.

Q3) Comparatively examine the provisions of the Parliamentary Privileges in the various Constitutions.

Q4) Explain the legal features of federalism. Can the Indian Constitution be characterized as federal? Explain with a comparative analysis of the constitutions of different countries.

Q5) What are the different types of Constitutional Amendments? Explain the process of amendment under different constitutions.

Q6) Write short notes (Any two)

a) Evolution and Concept of Judicial Review
b) Characteristics of the Written Constitution
c) The concept of National Emergency in India
d) Monarchial Form of Government

Total No. of Questions : 6]

PE2094

[6562]-206

LL.M. - I

202 : COMPARATIVE CONSTITUTIONAL LAW

(2014 Pattern) (Semester - II) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे, त्यात 14 गुण असतील.
2) उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न वापरण्याचा प्रयत्न करा. प्रत्येकास 12 गुण असतील.

प्र.1) 'तुलनात्मक राज्यघटना हे शासन व्यवस्था समजून घेण्यासाठी आवश्यक साधन आहे' तुलनात्मक राज्यघटनाचा अभ्यासाचे महत्त्व यावर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.2) विविध राज्यघटनांतर्गत पक्षांतर विरोधी कायद्यांच्या संकल्पनेची चर्चा करा. भारतासारख्या देशात पक्षांतर विरोधी कायद्याची योग्य केस कायद्यांद्वारे गरज समजावून सांगा.

प्र.3) विविध राज्यघटनामधील संसदीय विशेषाधिकारांच्या तरतुदींचे तुलनात्मक परीक्षण करा.

प्र.4) संघराज्याची कायदेशीर वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. भारतीय राज्यघटनेचे संघराज्याची वैशिष्ट्ये आहेत असे मानता येईल का? विविध देशांच्या संविधानांचे तुलनात्मक विश्लेषण करून स्पष्टीकरण द्या.

प्र.5) राज्यघटना दुरूस्त्यांचे विविध प्रकार कोणते आहेत? वेगवेगळ्या राज्यघटनांतर्गत दुरूस्तीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.6) नोट्स लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) न्यायिक पुनरावलोकनाची उत्क्रांती आणि संकल्पना

ब) लिखित राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये

क) भारतातील राष्ट्रीय आणीबाणीची संकल्पना

ड) शासनाचे राजशाही स्वरूप

☯☯☯☯

CLWA016151 117.212.250.57 22/11/2025 09:19:15

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE2095

[Total No. of Pages : 2

[6562]-207

LL.M. - I

203 : LAW MAKING IN INDIAN POLITY AND STATUTORY INTERPRETATION

(2014 Credit Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***Question No. 6 is compulsory, it will carry 14 marks.***
2) ***Attempt any three Questions out of the remaining questions, each will carry 12 marks.***

CLWA016151 59.97.219.99 25/11/2025 09:16:54

Q1) 'Law and Morality sometimes go hand in hand and sometimes it is contrary to each other' explain the inter-relation between law and morality.

Q2) 'Rules of interpretation require a statute to be interpreted not only as per text but also in the context in which it is given' Explain with the help of the Golden Rule of Interpretation.

Q3) Taxing statutes are interpreted strictly however there can be liberal interpretation so far as exemptions are concerned. Explain the provision with special emphasis on the structure of the taxing statute.

Q4) Is Delegated Legislation subjected to any control? Substantiate your answers with relevant Case law.

Q5) Write a critical note on Judicial Law making in India.

Q6) Write short notes (any Two).

a) Sententia-legis
b) Objectives of Criminal Law
c) Rule of Harmonious Construction
d) Interpretation of International Law

CLWA016151 59.97.219.99 25/11/2025 09:16:54

CLWA016151 59.97.219.99 25/11/2025 09:16:54

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PE2095

[6562]-207

LL.M. - I

203 : LAW MAKING IN INDIAN POLITY AND STATUTORY INTERPRETATION

(2014 Credit Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे, त्यात 14 गुण असतील.

2) उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न उत्तर देण्याचा प्रयत्न करा. प्रत्येकाला 12 गुण असतील.

प्र.1) कायदा आणि नैतिकता कधी हातात हात घालून जातात तर कधी एकमेकांच्या विरोधात असतात. कायदा आणि नैतिकता यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्र.2) 'व्याख्येच्या नियमांना केवळ मजकुराप्रमाणेच नव्हे तर त्यातही ज्या संदर्भात ते दिले आहे ते अर्थ लावणे आवश्यक आहे.' अर्थ लावण्याच्या सुवर्ण नियमाच्या मदतीने स्पष्ट करा.

प्र.3) कर आकारणी कायद्यांचा काटेकोरपणे अर्थ लावला जातो परंतु जे सूट संबंधित आहेत त्याचा उदारमतवादी अर्थ लावला जाऊ शकतो. कर आकारणी कायद्याच्या संरचनेवर विशेष भर देऊन तरतूद स्पष्ट करा.

प्र.4) प्रत्यायोजित कायदे कोणत्याही नियंत्रणाच्या अधीन आहेत का? तुमची उत्तरे केस कायदासह सिद्ध करा.

प्र.5) भारतातील न्यायिक कायद्याच्या निर्मितीवर एक टीप लिहा.

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) सेंटेंशिया-लेगीस (Sententia-legis)

ब) फौजदारी कायद्याची उद्दिष्टे

क) सुसंवादी रचना नियम (Rule of Harmonious Construction)

ड) आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे अर्थ लावणे

CLWA016151 59.97.219.99 25/11/2025 09:16:54

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE2097

[Total No. of Pages : 2

[6562]-209

First Year LL.M.

BUSINESS LAW (Specialization)

205 : Law of Contract - General Principles

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (Cluster - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***Q.6 question is compulsory. It carries 14 marks.***
2) ***Attempt any three questions out of remaining questions. All remaining questions carries 12 marks each.***

Q1) Discuss the provisions of dissolution of firms under partnership act. **[12]**

Q2) Mere mental acceptance without expression of words or conduct is not considered as acceptance - Explain with the help of decided cases. **[12]**

Q3) Explain various modes of discharge of contract. **[12]**

Q4) Who is Unpaid seller? What are the rights of unpaid seller? Explain rules exercising the Rights of Lien by an unpaid seller? **[12]**

Q5) Explain the difference between Condition and Warranties. **[12]**

Q6) Write short notes on. (Any 2) **[14]**

a) Consideration

b) Undue Influence

c) Doctrine of Caveat Emptor

d) Government Contracts

ⓘⓘⓘⓘ

CLWA016151 117.204.163.60 27/11/2025 09:21:19

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PE2097

[6562]-209

First Year LL.M.

BUSINESS LAW (Specialization)

205 : Law of Contract - General Principles

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (Cluster - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सहाव्या क्रमांकाचा प्रश्न अनिवार्य आहे. त्याला 14 गुण आहेत.
2) उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. उर्वरित सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

CLWA016151 117.204.163.60 27/11/2025 09:21:19

प्र.1) भागीदारी कायद्यांतर्गत फर्म्सच्या विसर्जनाच्या तरतुदींची चर्चा करा. **[12]**

प्र.2) शब्द किंवा वर्तन व्यक्त न करता केवळ मानसिक स्वीकृती ही स्वीकृती मानली जात नाही. न्यायालयीन निवाड्यांसहित स्पष्ट करा. **[12]**

प्र.3) करार पूर्ण करण्याच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा. **[12]**

प्र.4) न भरलेला विक्रेता कोण आहे? न भरलेल्या विक्रेत्याचे काय अधिकार आहेत? न भरलेल्या विक्रेत्याने लीनचा अधिकार वापरण्याचे नियम स्पष्ट करा. **[12]**

प्र.5) अट आणि वॉरंटीमधील फरक स्पष्ट करा. **[12]**

प्र.6) टीपा लिहा. (कोणत्याही 2) **[14]**

अ) विचार

ब) अनुचित प्रभाव

क) सावधानता खरेदीदाराचा सिद्धांत

ड) सरकारी करार

CLWA016151 117.204.163.60 27/11/2025 09:21:19

CLWA016151 117.204.163.60 27/11/2025 09:21:19

ⓘⓘⓘⓘ

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE2098

[Total No. of Pages : 2

[6562]-210
Second Year LL.M.
301 : LAW AND SOCIAL TRANSFORMATION IN INDIA
(2014 Pattern) (Semester - III) (Credit System)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***Question No 6 is Compulsory.***
2) ***Attempt any three out of the remaining questions.***
3) ***Question No. 6 carries 14 Marks, and all other questions carry 12 marks each.***

CLWA016151 59.97.219.99 24/11/2025 13:20:23

Q1) Distinguish between Social Change and Social Transformation. Discuss causes of social transformation.

Q2) Define Ableism and discuss how protection of persons with Disability 2016, Act counter ableism.

Q3) Discuss the Inter relationship between Democratic State Action and Social Transformation.

Q4) Describe the reasons for denial of access to justice to the poor and the vulnerable. Evaluate Public Interest Litigation as a tool to facilitate access to justice.

Q5) Discuss how secularism is a solution to the problems of religious conflicts in India.

Q6) Write short notes on any Two:

a) Uniform Civil Code.

b) Limitations on law to bring about social transformation.

c) Change of Heart Theory by Gandhiji

d) Role of law Commission in social transformation

CLWA016151 59.97.219.99 24/11/2025 13:20:23

CLWA016151 59.97.219.99 24/11/2025 13:20:23

ⓘⓘⓘⓘ

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PE2098

[6562]-210

Second Year LL.M.

301 : LAW AND SOCIAL TRANSFORMATION IN INDIA

(2014 Pattern) (Semester - III) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :– 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे आणि उर्वरित पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

2) प्रश्न क्रमांक 6 ला 14 गुण असून इतर सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) सामाजिक बदल आणि सामाजिक परिवर्तन यामधील फरक ओळखा. सामाजिक परिवर्तनाच्या कारणांची चर्चा करा.

प्र.2) सक्षमतेची व्याख्या करा. तसेच अपंग व्यक्तींचे संरक्षण अधिनियम, 2016 सक्षमतेचा प्रतिकार कसा करतो यावर चर्चा करा?

प्र.3) लोकशाही राज्य कृती आणि सामाजिक परिवर्तन यांच्यातील आंतरसंबंधांवर चर्चा करा.

प्र.4) गरीब आणि दुर्बलांना न्याय मिळण्यापासून वंचित राहण्याची कारणे सांगा. न्याय मिळण्यासाठी एक साधन म्हणून जनहित याचिकेचे मूल्यमापन करा.

प्र.5) भारतातील धार्मिक संघर्षांच्या समस्येवर धर्मनिरपेक्षता हा कसा उपाय आहे यावर चर्चा करा.

प्र.6) कुठल्याही दोनवर थोडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) समान नागरी कायद्यामुळे लैंगिक अन्याय दूर होईल.

ब) सामाजिक परिवर्तन घडवून आणण्यासाठी कायद्यावर मर्यादा.

क) गांधीजींचा चेंज ऑफ हार्ट सिद्धांत (Change of Heart Theory by Gandhiji)

ड) सामाजिक परिवर्तनात विधी आयोगाची भूमिका

ⓘⓘⓘⓘ

CLWA016151 59.97.219.99 24/11/2025 13:20:23

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE2099

[Total No. of Pages : 2

[6562]-211

S.Y. LL.M.

302 : LAW, SCIENCE AND TECHNOLOGY

(2014 Pattern) (Semester - III) (Credit System)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***Question No. 6 is compulsory.***
2) ***Out of the remaining questions, answer any three questions.***
3) ***Question No. 6 carries 14 marks and all other questions carry 12 marks each.***

CLWA016151 117.204.163.60 26/11/2025 13:19:40

Q1) Explain the concept of sustainable and equitable development in the context of developments in Science and Technology.

Q2) Discuss the need for legal control of Science and Technology.

Q3) Explain the law relating to privacy with the help of legal provisions and decided cases in the backdrop of developments in Science and Technology.

CLWA016151 117.204.163.60 26/11/2025 13:19:40

Q4) Explain with the help of judicial decisions how technology has enhanced and improved access to justice?

Q5) Discuss the legal control of nuclear technology at the national and international level.

Q6) Write notes on (any two)

a) Significance of Forensic Science in Criminal Matters
b) Debatable issues in biotechnological innovations
c) Use of science and technology in legal proceedings
d) Regulatory requirements for clinical trials

CLWA016151 117.204.163.60 26/11/2025 13:19:40

ⓘⓘⓘⓘ

Total No. of Questions : 6]

PE2099

[6562]-211

S.Y. LL.M.

302 : LAW, SCIENCE AND TECHNOLOGY

(2014 Pattern) (Semester - III) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] **[एकूण गुण : 50**

सूचना :–
1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे.
2) उरलेल्या प्रश्नांपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
3) प्रश्न क्रमांक 6 साठी 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानातील विकासाच्या संदर्भात शाश्वत आणि न्याय्य विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.2) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या कायदेशीर नियंत्रणाच्या गरजेची चर्चा करा.

प्र.3) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानातील विकासाच्या पार्श्वभूमीवर कायदेशीर तरतुदी आणि निर्णय झालेल्या प्रकरणांच्या मदतीने गोपनीयतेशी संबंधित कायद्याचे स्पष्टीकरण करा.

प्र.4) न्यायिक निर्णयांच्या मदतीने न्यायाच्या आवाक्याची कार्यक्षमता वाढविण्यात आणि सुधारणा घडविण्यात तंत्रज्ञानाची कशी मदत होते ते स्पष्ट करा.

प्र.5) राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय स्तरावर अणु तंत्रज्ञानाच्या कायदेशीर नियंत्रणावर चर्चा करा.

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) फौजदारी प्रकरणांमध्ये न्यायवैद्यक शास्त्राचे महत्त्व

ब) जैवतंत्रज्ञानाच्या शोधांमध्ये वादग्रस्त मुद्दे

क) कायदेशीर कार्यवाहीमध्ये विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचा वापर

ड) क्लिनिकल चाचण्यांसाठी नियामक आवश्यकता

ⓘⓘⓘⓘ

CLWA016151 117.204.163.60 26/11/2025 13:19:40

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE-2101

[Total No. of Pages : 2

[6562]-213

S.Y. L.L.M.

CONSUMER LAW

304 : Cluster - II (Business Law) (Specialisation)

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***Question No. 1 is compulsory. It carries 14 marks.***
2) ***Out of remaining, attempt any three. It carries 12 marks each.***

Q1) Write detailed notes on (any two):

a) Unfair Trade Practices

b) Deficiency in Insurance services

c) Constitution of National Commission

Q2) Explain the historical development of consumer protection law in India with the help of landmark cases.

Q3) Define 'consumer'. Explain the mechanism for the enforcement of consumer rights under the Consumer Protection Act, 2019.

Q4) Explain the deficiency in services in the banking and financial sector in the light of consumer rights in India.

Q5) Elucidate the salient features of the Consumer Protection Act, 2019.

Q6) Discuss the conflict between the Consumer Protection Act and the other enactments with the help of relevant provisions.

♦ ♦ ♦

CLWA016151 59.97.153.27 04/12/2025 13:14:07
CLWA016151 59.97.153.27 04/12/2025 13:14:07
CLWA016151 59.97.153.27 04/12/2025 13:14:07

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PE-2101

[6562]-213
S.Y. L.L.M.
CONSUMER LAW
304 : Cluster - II (Business Law) (Specialisation)
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे, या प्रश्नाला 14 गुण आहेत.
2) उर्वरित प्रश्नांपैकी, कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. प्रत्येक प्रश्नाला 12 गुण आहेत.

प्रश्न 1) तपशीलवार टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

अ) अनुचित व्यापार पद्धती

ब) विमा सेवांमध्ये कमतरता

क) राष्ट्रीय आयोगाची रचना

प्रश्न 2) भारतातील ग्राहक संरक्षण कायद्याचा ऐतिहासिक विकास न्यायालयीन प्रकरणांच्या मदतीने स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'ग्राहक' ची व्याख्या द्या. ग्राहक संरक्षण कायदा, 2019 अंतर्गत ग्राहक हक्कांच्या अंमलबजावणीची यंत्रणा स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) भारतीय कायद्यांतर्गत बँकिंग आणि वित्तीय क्षेत्राच्या सेवेतील कमतरता ग्राहक हक्कांच्या अनुशंघाने स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) ग्राहक संरक्षण कायदा, 2019 ची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) ग्राहक संरक्षण कायदा आणि इतर अधिनियमांमधील संघर्षाची चर्चा संबंधित तरतुदींच्या साहाय्याने करा.

♦ ♦ ♦

CLWA016151 59.97.153.27 04/12/2025 13:14:07

AHMEDNAGAR JILHA MARATHA VIDYA PRASARAK SAMAJ'S

NEW LAW COLLEGE, AHILYANAGAR.

AND

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE.

Introduction to Alternative Dispute Resolution

LW- 305 LL. M. II (Sem-iii) (2014 Pattern)

Total Marks- 50 Time -3 hours.

Instruction to the candidates-

1. Question No. 6 is compulsory
2. Attempt any three out of remaining questions.
3. Each question carries 12 marks except Question No.6.

Q 1 Explain in detail the Development of ADR n UK.

Q 2 What is Arbitration Agreement. Explain its importance in Arbitration Process

Q 3 What is mean by mediation and explain its detail process.

Q 4 Give detail note on pound conference which give impetus to the development of modern ADR.

Q 5 What is Gram Nyalaya. Explain its importance in connection with access to justice to all under Article 39-A of Indian constitution.

Q 6 Write a short note any two

a. Appointment of Arbitrator
b. Online Dispute resolution
c. Arbitration Council of India.
d. Interim measures by court Under Arbitration Act, 1996

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE2102

[Total No. of Pages : 2

[6562]-214

Second Year LL.M.

401 : INTERNATIONAL ECONOMIC LAW

(Specialization Subject Cluster - I)

(2014 Pattern) (Semester - IV) (Credit System)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates :

1) *Question No. 6 is compulsory & out of the remaining attempt any three questions.*
2) *Question No. 6 carries 14 Marks and all other questions carry 12 marks each.*

CLWA016151 59.97.146.151 22/11/2025 13:17:27

Q1) Explain the concept and sources of International Economic Law. What is the relationship between National and International Economic Law

Q2) Discuss the importance and functions of International Monetary Fund in maintaining the balance of payments. Briefly explain the concept of Special Drawing Rights (SDR)

CLWA016151 59.97.146.151 22/11/2025 13:17:27

Q3) Explain the principles of International Investment Law relating to treatment of foreign investment referring to bilateral investment treaties.

Q4) Explain in detail using relevant cases the Dispute Settlement System under WTO.

Q5) Critically evaluate the MNC and Labour Relations in Developing Nations. What is the role of United Nations in maintaining the labour standards.

Q6) Write short notes on (Any two)

a) Interrelationship between law and economics
b) Asian Development Bank
c) Impact of NIEO
d) Significance of Permanent Sovereignty over Natural Resources

CLWA016151 59.97.146.151 22/11/2025 13:17:27

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PE2102

[6562]-214
Second Year LL.M.
401 : INTERNATIONAL ECONOMIC LAW
(Specialization Subject Cluster - I)
(2014 Pattern) (Semester - IV) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे आणि उर्वरित पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
2) प्रश्न क्रमांक 6 ला 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्याची संकल्पना आणि स्रोत स्पष्ट करा. राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्यातील संबंध काय आहे?

प्र.2) देयकांचा समतोल राखण्यात आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीचे महत्त्व आणि कार्ये यावर चर्चा करा. विशेष रेखांकन अधिकार (SDR) ची संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.3) द्विपक्षीय गुंतवणूक करारांच्या संदर्भात परदेशी गुंतवणुकीच्या उपचारांशी संबंधित आंतरराष्ट्रीय गुंतवणूक कायद्याची तत्त्वे स्पष्ट करा.

प्र.4) संबंधित प्रकरणांचा वापर करून WTO अंतर्गत विवाद निवारण प्रणालीचे तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.

प्र.5) विकसनशील राष्ट्रांमधील बहुराष्ट्रीय कंपन्या आणि कामगार संबंधांचे गंभीर मूल्यांकन करा. कामगार मानके राखण्यात संयुक्त राष्ट्रांची भूमिका काय आहे?

प्र.6) कोणत्याही दोन वर नोट्स लिहा :

अ) कायदा आणि अर्थशास्त्र यांच्यातील परस्परसंबंध

ब) आशियाई विकास बँक (Asian Development Bank)

क) NIEO चा प्रभाव

ड) नैसर्गिक संसाधनांवर कायमस्वरूपी सार्वभौमत्त्वाचे महत्त्व

CLWA016151 59.97.146.151 22/11/2025 13:17:27

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE2103

[Total No. of Pages : 2

[6562]-215
LL.M. - II
BUSINESS LAW
402 : Banking and Negotiable Instrument
(Specialization Subject Cluster - II)
(2014 Pattern) (Semester-IV) (Credit System)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***Sixth question is compulsory. Attempt any three questions out of remaining questions.***
2) ***Sixth Question carry 14 Marks and all remaining questions carries 12 marks each.***

CLWA016151 117.204.162.107 25/11/2025 13:27:34

Q1) Discuss various kinds of negotiable instruments and their essential requirements as given under the negotiable instruments Act 1881.

Q2) What are the various benefits provided to the special classes of customer like lunatics and minor, partnership, corporations and local authorities?

Q3) Critically examine the role of government and its agencies in controlling of the management of Bank.

Q4) Elaborate the provisions relating to suspension of business and winding up of Banking companies under banking regulation Act, 1949.

Q5) What do you mean by 'Dishonor of Cheque'. Explain provisions of negotiable act relating to dishonor of cheque with the help of recent trends in India.

Q6) Write note (any Two).

a) Information technology in banking sector
b) Banker's lien
c) Credit control by RBI
d) Monetary mechanism for credit control

ⓘ ⓘ ⓘ ⓘ

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PE2103

[6562]-215
LL.M. - II
BUSINESS LAW
402 : Banking and Negotiable Instrument
(Specialization Subject Cluster - II)
(2014 Pattern) (Semester-IV) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– *1)* सहावा प्रश्न अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडविण्याचा प्रयत्न करा.

2) सहाव्या प्रश्नास 14 गुण आहेत आणि उर्वरित सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्स ऍक्ट, 1881 अंतर्गत दिलेल्या विविध प्रकारच्या निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्स आणि त्यांच्या आवश्यक गरजांची चर्चा करा.

प्र.2) वेडे आणि अल्पवयीन, भागीदारी, कॉर्पोरेशन आणि स्थानिक अधिकारी यासारख्या ग्राहकांच्या विशेष वर्गांना कोणते विविध फायदे प्रदान केले जातात?

प्र.3) बँकेच्या व्यवस्थापनावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी सरकार आणि त्यांच्या एजन्सींच्या भूमिकेचे गंभीरपणे परीक्षण करा.

प्र.4) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 अंतर्गत व्यवसाय निलंबन आणि बँकिंग कंपन्यांच्या संपुष्टात आणण्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.5) ''चेकचा अपमान'' म्हणजे काय? भारतातील अलीकडील ट्रेंडच्या मदतीने चेकच्या अनादराशी संबंधित निगोशिएबल कायद्याच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.6) टीप लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) बँकिंग क्षेत्रातील माहिती तंत्रज्ञान

ब) बँकरचा धारणाधिकार

क) RBI द्वारे क्रेडिट नियंत्रण

ड) पत नियंत्रणासाठी आर्थिक यंत्रणा

ⓘⓘⓘⓘ

CLWA016151 117.204.162.107 25/11/2025 13:27:34

(1)

AHMEDNAGAR JILHA MARATHA VIDYA PRASARAK SAMAJ'S

NEW LAW COLLEGE, AHILYANAGAR

And

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

LO-411 Administrative Law

LL. M. II (Sem. – IV) (2014 Pattern)

Date: 28 /11/2025

Time: 02.00 PM to 05.00 PM **Total Marks: 50**

Seat No.

Instructions to the candidate:

i. **Answer any three question from Part A.**

ii. **Each question of Part A carries 12 marks .**

iii. **Answer any 2 questions form Part B. Each question carries 7 Marks.**

PART A

Q1. What is 'Administrative Discretion'? Discuss in detail the grounds of judicial control in the exercise of Administrative Discretion in India. Support your answer with relevant Judicial decisions.

12 Marks

Q2. What is doctrine of bias? Explain in detail the kinds of bias alongwith relevant Judicial decisions.

12 Marks

Q3. "No one should be condemned unheard", is the principle which forms an integral part of natural justice. Explain this principle in the light of relevant judicial decision.

12 Marks

Q4. Explain in detail the silent features of Right to Information Act 2005 alongwith relevant issues relating to attract on RTI Activists.

12 Marks

Q5. Explain in detail the nature and scope of administrative law in USA and India by citing various definition given by well known scholars.

12 Marks

PART - B

Q6. Write Short Note on (Any two) **14 Marks**

1. National Human Rights Commission
2. National Environment tribunal
3. Exclusion of Principles of Natural Justice
4. Doctrine of estoppel